

**Policejní prezidium ČR
úřad služby kriminální policie a vyšetřování
odbor obecné kriminality
linie mládež a mravnost**

Metodika identifikace obětí trestných činů

pplk. Mgr. Martina Petrovičová, LL.M,
tel.+ 420 739 608 483
martina.petrovicova@pcr.cz

Pomáhat a chránit

Speciální výslechové místnosti

V rámci Projektu Speciálních výslechových místností, který byl spolufinancován z Národního programu Fondu pro vnitřní bezpečnost se podařilo dobudovat plošnou síť speciálních výslechových místností (SVM) v ČR (70), v tomto projektu bylo vytvořeno 7 nových SVM, které slouží zejména pro zmírnění sekundární viktimizace obětí a umožnění orgánům činných v trestním řízení postupovat velmi citlivě a šetrně při jednání s oběťmi.

Metodika identifikace obětí trestných činů

V rámci tohoto projektu vznikla také metodika Identifikace obětí trestných činů, která by měla být jednoduchým návodem pro policisty, jak správně identifikovat zejména zvláště zranitelné oběti.

Metodika identifikace obětí trestných činů

Důvod vzniku

- složitost identifikace obětí v terénu, nejednotný postup / praxe při identifikaci obětí
- chybějící propojení právního a psychologického hlediska při identifikaci
- prohloubení ochrany obětí

Cíl

- vysvětlit důležitost individuální identifikace a upozornit na vhodný a nevhodný postup policisty při kontaktu s oběťmi
- dát stručný návod jak postupovat při identifikaci obětí a poukázat na specifika jednotlivých kategorií obětí trestných činů

Východiska

Mezinárodní:

- čl. 22 – 24 – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV

Vnitrostátní

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů

Obsah metodiky

- právní kvalifikace, příslušné paragrafy a postup
- specifika projevů chování zvláště zranitelných obětí - očekávatelný způsob komunikace, chování a postřehy z praxe, čemu věnovat pozornost, jak se ptát, co nepřehlédnout
- doporučení pro postup policisty při kontaktu s oběťmi
- strukturalizovaný vzorec postupu policisty při identifikaci obětí se zaměřením na právní a psychologické aspekty

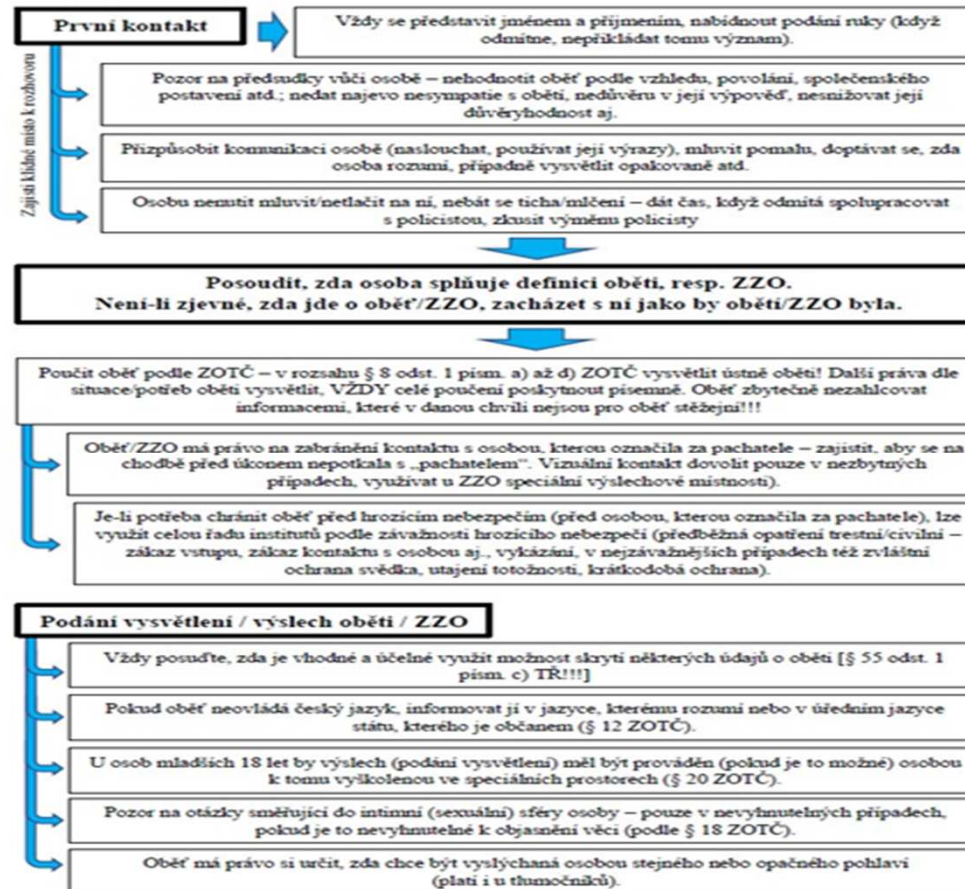

Obsah metodiky

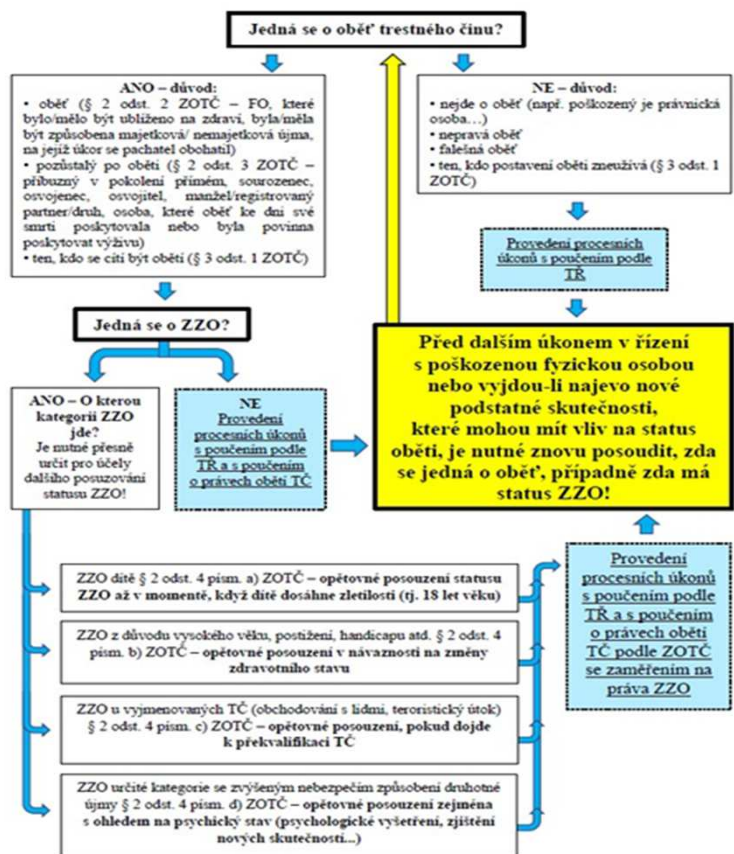
- modelové případy zaměřené na složitost identifikace a vhodný postup
- vysvětlení odborných termínů
- příloha – vybraná procení ustanovení s propojením na „mimoprocenční“ práva obětí trestných činů

Manuál pro policisty

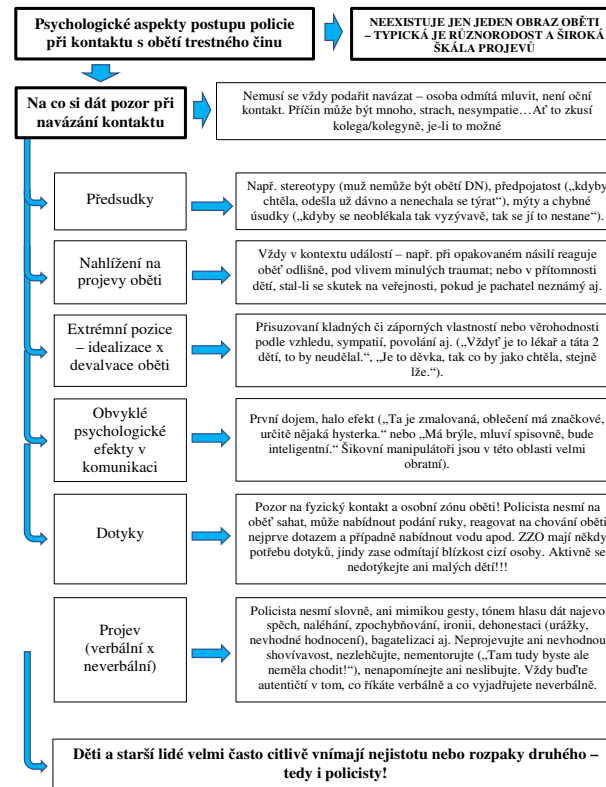

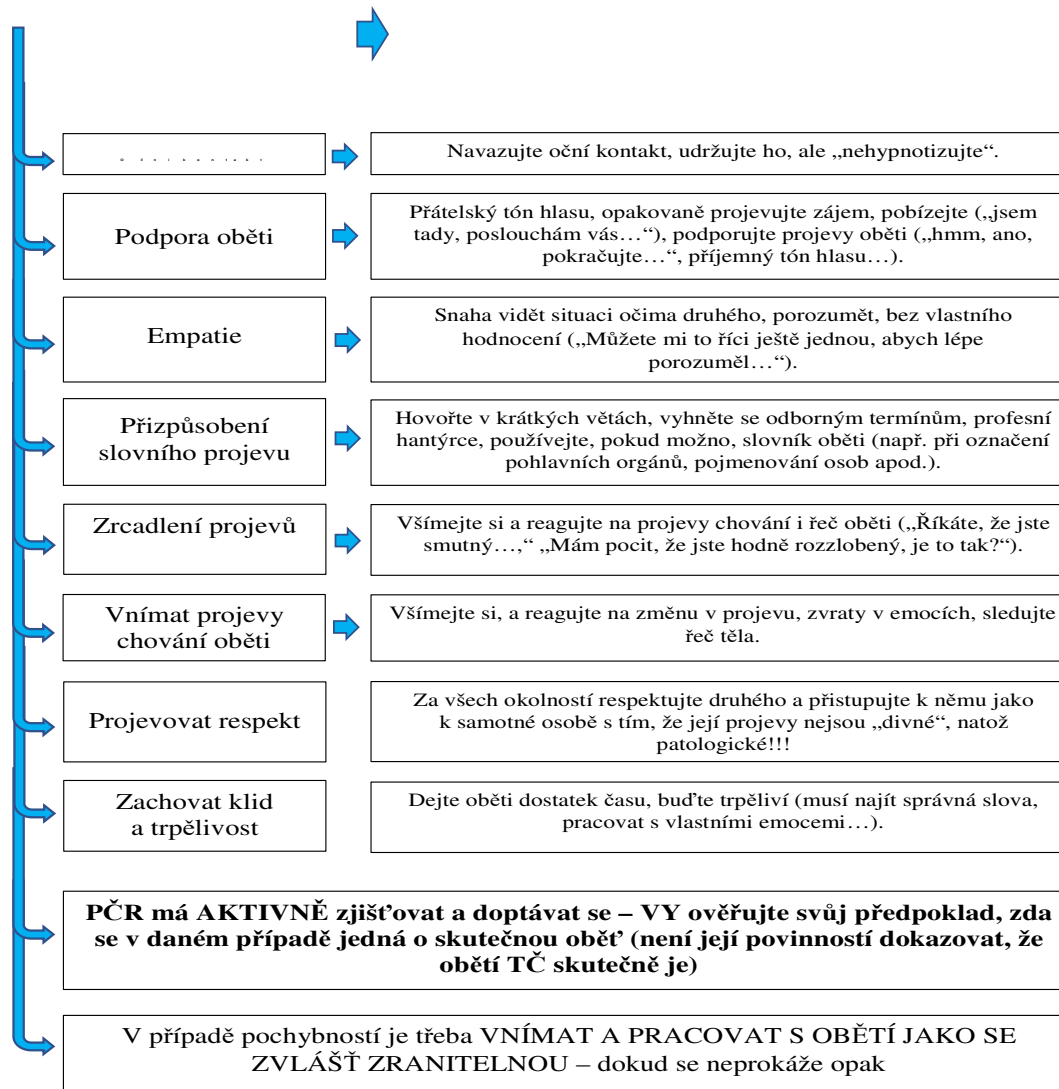
Právní rozcestník

Psychologický rozcestník

Z PSYCHOLOGICKÉHO HLEDISKA (psychologický rozcestník)

Individuální identifikace

- Se statusem oběti jsou spojena procesní a mimoprocenční práva – např. oběť si může vybrat, zda bude vyslychaná osobou stejného nebo opačného pohlaví (to platí i u tlumočnicka), má právo na opatření na zamezení vizuálního kontaktu s pachatelem, možnost mít důvěrníka

Co by měla individuální identifikace zahrnovat

a) osobní charakteristiku oběti

- aspekty osobnostní – věk, pohlaví, pohlavní identita (její vyjádření), etnická a rasová příslušnost, náboženské vyznání, sexuální orientace aj.
- aspekty zdravotní – zdravotní stav, případně postižení, rozumový vývoj aj.
- další – vztah k pachateli, status cizince, předchozí zkušenosti s trestnými činy aj.

b) specifika trestného činu

- druh, povaha TČ,
- okolnosti, za kterých byl TČ spáchán

Základní zásady při identifikaci obětí

- Každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle tohoto zákona.
- Existují-li pochybnosti o tom, zda je oběť zvlášť zranitelnou, je třeba ji za zvlášť zranitelnou považovat.
- Na postavení oběti nemá vliv, pokud nebyl pachatel zjištěn nebo odsouzen.

Oběť pravá x falešná x nepravá

Základní zásady platí do okamžiku:

- kdy vyjde na základě šetření najevo opak,
- kdy se zjistí, že se jedná zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle ZOTČ – například může jít o kverulanta či chronického stěžovatele, ale také o případ, kdy důsledky trestného činu na oběť jsou objektivně nepatrné, přesto se tato oběť domáhá odborné pomoci, kterou zcela zjevně vůbec nepotřebuje (může být motivováno snahou oběti čin a jeho dopady zveličit);

Problematika opětovného posouzení statusu oběti

- Existují určité skutečnosti, které mají na postavení obětí trestných činů / zvláště zranitelných obětí, zásadní vliv = nutnost opětovného posouzení, zda jsou naplněny zákonné požadavky pro status oběti či zvláště zranitelných obětí.
- Zvláště zranitelná oběť má právo na právní pomoc poskytovanou zmocněncem v rámci trestního řízení zcela bezplatně!

Poučení

Každá oběť musí být poučena jako poškozený pro účely trestního řízení, jako oběť trestného činu, přičemž zákonná úprava stanoví, že určité informace musí být oběti dány nejenom písemně, ale musí jí být i srozumitelně ústně vysvětleny.

Děkuji za pozornost.

pplk. Mgr. Martina Petrovičová, LL.M
martina.petrovicova@pcr.cz

Policejní prezidium
Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
Odbor obecné kriminality
Strojnická 27
Praha 7

